

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์
การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ

จัดทำโดย นายชุมลาภ เตชะเสน
รหัส 9813

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 98
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ

จัดทำโดย นายชุมลาก เตชะเสน
รหัส 9813

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 98
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนัก
บริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมของสำนักงาน ก.พ.

นายอารักษ์ พรหมณี
อาจารย์ที่ปรึกษา

นางสาวบรรจงจิตต์ อังศุสิงห์
อาจารย์ที่ปรึกษา

นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติถูกก่อตั้งขึ้นด้วยเจตนารมณ์ให้ประเทศมีการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นเอกภาพทั้งระบบ มีการบูรณาการงานและงบประมาณของหน่วยงานด้านน้ำ โดยการเสนอนโยบาย แผนแม่บท กำหนดมาตรการบริหารทรัพยากรน้ำ การขับเคลื่อนการบริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องกับแผนและ ยุทธศาสตร์ระดับต่าง ๆ ใช้ พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 องค์กรและคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ และแผน แม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี เป็นเครื่องมือในการทำงาน ในอนาคตต้องเผชิญกับความท้าทาย จากการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรที่มากขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศและการเติบโตของประเทศ ซึ่งจะทำให้ความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำจากแม่น้ำระหว่างประเทศ สูงขึ้น ความร่วมมือกับต่างประเทศในการบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศจึงมีความสำคัญ จะมีความ ต้องการจากประเทศที่ร่วมใช้ทรัพยากรให้มีการกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาทรัพยากร น้ำอย่างเข้มข้นมากขึ้น ความเป็นเอกภาพของการดำเนินงานของหน่วยงานด้านน้ำของประเทศไทยเกี่ยวกับการ บริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศจึงทวีความสำคัญตามลำดับ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลสำหรับหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และ คุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 98 ฉบับนี้ได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเรื่องแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์บริหาร จัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความเป็นเอกภาพของการดำเนินงานของ หน่วยงานในประเทศในการบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ โดยยกตัวอย่างแม่น้ำระหว่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำโขง แม่น้ำกลอง และแม่น้ำสาละวิน ที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ อุทกภัย และความเสื่อมโทรม ด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการกิจในการแก้ไขปัญหา ซึ่งหมายถึงทั้งหน่วยงานที่มีการกิจเกี่ยวข้อง กับทรัพยากรน้ำโดยตรง และหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้านอาหาร พลังงาน เศรษฐกิจ ยังขาดเป้าหมาย ร่วมในการดำเนินการระยะยาว ขาดความร่วมมือในการกิจที่เชื่อมโยงกัน และขาดการส่งเสริมการกิจของ หน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การจัดการน้ำร่วมกับต่างประเทศ เช่น การกำหนดกฎเกณฑ์การใช้น้ำและ กฎเกณฑ์การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกับต่างประเทศที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตมีความเสี่ยงต่อการร ักษาผลประโยชน์ของชาติได้อย่างครอบคลุม

การจัดทำยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับแผนทุกระดับมีเป้าหมายของยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างเอกภาพการดำเนินงานของหน่วยงานในประเทศ เพิ่มอำนาจต่อรองกับต่างประเทศ มีการพิจารณา ผลประโยชน์สูงสุดของประเทศในการดำเนินงานกับต่างประเทศอย่างรอบด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการทำงานซึ่งกันและกัน ใช้การปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นตัวตั้ง ในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน ให้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน สามารถกำหนด

มาตรฐานหรือข้อตกลงร่วมกันในการใช้ประโยชน์หรืออนุรักษ์ทรัพยากรน้ำร่วมกับต่างประเทศอย่างไม่เสียเปรียบ สามารถใช้ประโยชน์จากความร่วมมือกับต่างประเทศอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศ ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันกับต่างประเทศในลักษณะความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมืออย่างบูรณาการ ลดความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยในเบื้องต้นเสนอประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมกับลุ่มน้ำ การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ การส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม และการยกระดับการบริหาร

แผนการจัดทำยุทธศาสตร์ระยะเวลา 360 วัน โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานภายใต้กระทรวงที่เกี่ยวข้อง 11 กระทรวง

เพื่อให้การจัดทำยุทธศาสตร์สำเร็จ ได้เสนอการจัดการปัจจัยสู่ความสำเร็จด้านองค์ประกอบ คณะกรรมการและคณะทำงาน วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ฐานข้อมูล แนวคิด การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ การประเมินความเสี่ยง การกำหนดกรอบการทำงาน ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชน การเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงาน และการติดตามประเมินผล

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติสามารถใช้แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์บริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศนี้ เป็นแนวทางในการจัดทำให้เป็นรูปธรรมต่อไป เพื่อให้เกิดเอกภาพในการพัฒนา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีเป้าหมายการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศอย่างชัดเจน สร้างความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ลดความเสี่ยงจากการแทรกแซงจากอิทธิพลภายนอก เช่น กลุ่มทุน หรือการเมือง และรักษาผลประโยชน์ประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

พร้อมกันนี้รายงานการศึกษายังได้กำหนดแผนพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะ เหมาะสมสำหรับตำแหน่งผู้ช่วยเหลืออธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติที่เป็นตำแหน่งเป้าหมาย และกำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย คือ “ผลักดันองค์กรเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการแม่น้ำระหว่างประเทศสำหรับกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ภายในปี 2570” เพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติที่มีวิสัยทัศน์ว่า “เป็นองค์กรชั้นนำในอาเซียนด้านการบริหารทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการบนหลักธรรมาภิบาลภายในปี 2570”

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ อารักษ์ พรหมณี อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์ และอาจารย์วีระชัย นาควิบูลย์วงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงการศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ อ.วชิรวิชัย กิรติดุสิตโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษารายงานการศึกษากลุ่ม ที่ให้คำแนะนำในการจัดทำรายงานการศึกษากลุ่ม ที่ผู้ศึกษาสามารถนำความรู้มาใช้ในการจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลด้วย

ขอขอบพระคุณ นายสุรสีห์ กิตติมณฑล เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ที่ให้ความกรุณาส่งผู้ศึกษาเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งยังให้ข้อคิดและคำแนะนำในด้านการจัดทำยุทธศาสตร์จนลุล่วง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ที่ทุกท่านในหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 98 สำหรับความรู้อย่างมากมาสำหรับการปฏิบัติราชการและตกผลึกมาเป็นรายงานการศึกษฉบับนี้

ขอขอบคุณ นายอริยะ สกุลแก้ว ผู้อำนวยการวิทยาลัยนักบริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการที่สนับสนุนในการอบรมตลอดหลักสูตร

ขอขอบคุณสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. สำหรับโอกาสเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่มีประโยชน์ต่อข้าราชการอย่างยิ่งหลักสูตรนี้

นายชุมลาภ เตชะเสน

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญรูป	ซ
สารบัญตาราง	ณ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	3
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	4
2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	6
2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา	6
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	12
2.3 คุณลักษณะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบาย	24
3. แผนพัฒนาตนเอง	26
3.1 วิเคราะห์ตนเอง	26
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	26
3.3 ผลการพัฒนาตนเอง	27
บรรณานุกรม	29
ภาคผนวก	31
แบบฟอร์มแผนพัฒนารายบุคคล	32
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	40

สารบัญรูป

รูปที่ 1.1 โครงสร้างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	3
รูปที่ 2.1 แม่น้ำระหว่างประเทศที่สำคัญของประเทศไทย	8
รูปที่ 2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ	20

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์	19
ตารางที่ 2.2 แผนการจัดทำยุทธศาสตร์	22

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา

2.1.1 ปัญหา ความท้าทาย

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำประกอบด้วยงานที่ต้องดำเนินการในหลายด้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับน้ำของประเทศไทยมีจำนวนไม่น้อยกว่า 50 หน่วยงาน การจัดการทรัพยากรน้ำในประเทศไทยมีแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี เป็นหลักในการทำให้การดำเนินการกิจของหน่วยงานทั้งหลายมีความสอดคล้องในการขับเคลื่อนสู่วิสัยทัศน์การจัดการน้ำของประเทศ แต่ในกรณีของงานที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน จึงมีความเสี่ยงที่หน่วยงานร่วมดำเนินการจะทำงานไม่สอดคล้อง ไม่ส่งเสริม หรือไม่มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน

ภารกิจเกี่ยวข้องกับน้ำอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การบริหารน้ำเพื่อการคมนาคมอยู่ในความรับผิดชอบของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม การบริหารจัดการน้ำเพื่อการสงวน รักษาฟื้นฟูในฐานะทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การจัดการน้ำเสีย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารจัดการน้ำเพื่อการพลังงานอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าแห่งประเทศไทย รัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงพลังงาน และการบริหารจัดการน้ำในฐานะที่เป็นสาธารณะภัยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังประกอบด้วยหน่วยงานด้านนโยบายในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานด้านการจัดการข้อมูลและการพยากรณ์ในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น การบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีเอกภาพในการบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติของหน่วยงานทั้งหลายข้างต้น

หน่วยงานด้านน้ำใช้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ซึ่งมีการกำหนดเป็นแผน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำอุปโภคบริโภค และการขออนุญาตการใช้น้ำ ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและการจัดการน้ำเพื่ออุตสาหกรรม ด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัยเกี่ยวข้องกับการเตือนภัยและการจัดการสถานการณ์น้ำทั้งในสภาวะน้ำท่วมและน้ำแล้ง ด้านที่ 4 การจัดการคุณภาพน้ำ

และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพน้ำและรักษาระบบนิเวศและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ สาธารณะ ด้านที่ 5 การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดินและการจัดการผิวน้ำ และด้านที่ 6 การบริหารจัดการ เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ การจัดการและส่งเสริมวัฒนธรรมด้านทรัพยากรน้ำ และการจัดการแผนงานโครงการด้านทรัพยากรน้ำ

ประเทศไทยมีลุ่มน้ำทั้งหมดจำนวน 22 ลุ่มน้ำ การขับเคลื่อนการบริหารจัดการน้ำในประเทศไทย ใช้กลไกประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ด้านที่ 1 กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับด้านทรัพยากรน้ำ โดยมี พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎหมายลำดับรอง 13 ฉบับ ด้านที่ 2 ด้านองค์กรบริหารจัดการระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับชุมชน โดยมี องค์กรผู้ใช้น้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรบริหาร และด้านที่ 3 แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี เป็นกรอบการทำงาน ซึ่งกรอบการทำงานดังกล่าวสำหรับงานด้านการต่างประเทศยังต้องการ ยุทธศาสตร์เป็นการเฉพาะ

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศ จำเป็นต้องมีกลไกการดำเนินงาน เช่นเดียวกันกับการจัดการน้ำภายในประเทศ คือ กฎ ระเบียบ เพื่อใช้ดำเนินการร่วมกัน องค์กรที่มีภารกิจในการบริหารจัดการน้ำและความร่วมมือ ตลอดจนแผนการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศ การดำเนินการเพื่อให้เกิด 3 เสาต้องอาศัยความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยการพัฒนาร่วมกับต่างประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศนั้น จำเป็นต้องอาศัยความเป็นเอกภาพในการทำงานของหน่วยงานภายในประเทศ

แม่น้ำระหว่างประเทศอยู่ในพื้นที่ชายแดนมีลุ่มน้ำ 8 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำสาละวิน ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำโขงเหนือ ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ลุ่มน้ำมูล ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง และลุ่มน้ำโดนเลสาบ ขอยกตัวอย่างแม่น้ำระหว่างประเทศที่สำคัญของประเทศไทย 3 สาย ดังแสดงในรูปที่ 2.1 ดังนี้

แม่น้ำสาละวิน เป็นแม่น้ำสายใหญ่ของประเทศเมียนมา ส่วนหนึ่งของแม่น้ำสาละวินอยู่ใน เขตพรมแดนระหว่างประเทศไทยและเมียนมา ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลำน้ำสาขาในประเทศไทย ได้แก่ แม่น้ำเมย จังหวัดที่มีความสัมพันธ์กับแม่น้ำสาละวินจึงได้แก่ จังหวัดตากที่เป็นพื้นที่ต้นแม่น้ำเมยและจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเทศไทยใช้ประโยชน์จากแม่น้ำเมยเพื่อการเกษตร การท่องเที่ยว การคมนาคม ขณะเดียวกัน ยังประสบปัญหาน้ำแล้ง น้ำท่วม

แม่น้ำโขง ต้นน้ำที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ไหลผ่านประเทศ สปป.ลาว เมียนมา ไทย ลาว กัมพูชา และไหลออกสู่ทะเลที่ประเทศเวียดนาม แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำในพรมแดนระหว่างประเทศไทยและเมียนมา และพรมแดนระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว ลำน้ำสาขาของแม่น้ำโขงที่สำคัญในประเทศไทย ได้แก่ แม่น้ำกก แม่น้ำสาย แม่น้ำรวก แม่น้ำมูล แม่น้ำชี และลำน้ำเล็กในลุ่มน้ำโดนเลสาบ เช่น ห้วยพรมโหดและคลองโป่งน้ำร้อน เป็นต้น จังหวัดที่มีความสัมพันธ์กับลุ่มน้ำโขงจึงประกอบด้วยจังหวัดเชียงรายใน

ภาคเหนือ 20 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรีในภาคตะวันออก แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายสำคัญทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค 6 ประเทศ นอกจากปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ยังมีปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติอย่างมากจากการพัฒนา ทั้งยังมีปัญหาในด้านอื่น ๆ เช่น เขตแดนไม่ชัดเจน เข้าเมืองผิดกฎหมาย และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

แม่น้ำโลก อยู่ในจังหวัดนราธิวาส เป็นแม่น้ำกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย มีการใช้ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ เช่น การอุปโภค บริโภค คมนาคมและการเกษตร ในลุ่มน้ำมีปัญหา น้ำท่วม น้ำแล้ง และความไม่เท่าเทียมกันของการพัฒนาระบบป้องกันน้ำท่วมของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ซึ่งอาจเป็นผลให้เกิดอุทกภัยรุนแรงมากขึ้นในประเทศที่พัฒนาระบบการป้องกันช้ากว่า

รูปที่ 2.1 แม่น้ำระหว่างประเทศที่สำคัญของประเทศไทย

ปัญหาของการบริหารจัดการน้ำข้ามพรมแดน มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ตามสภาพปัญหาที่สำคัญ ต่อไปนี้

(1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เท่าเทียมสองฝั่งแม่น้ำระหว่างประเทศ มีแนวโน้มไม่เสมอภาคกันมากขึ้นหากไม่มีการบริหารจัดการ เช่น มาตรการป้องกันอุทกภัยที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างสองฝั่งแม่น้ำ ส่งผลกระทบให้สภาพปัญหาอุทกภัยรุนแรงมากขึ้นในประเทศที่มีการพัฒนาต่ำกว่า

(2) ความเสื่อมโทรมทรัพยากรน้ำ คุณภาพน้ำ ซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินการมาตรการดูแลรักษา ร่วมกันระหว่างประเทศริมฝั่งแม่น้ำ เช่น การควบคุมน้ำเสีย มลพิษทางน้ำ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมมากขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์ของมนุษย์ สิ่งมีชีวิตทั้งในน้ำและบนบก ส่งผลให้เกิดผลเสียในระยะยาว

(3) ผลกระทบทางเศรษฐกิจ จากการสูญเสียทรัพยากร เช่น ทรัพยากรประมงลดลง พื้นที่ดินมีการกัดเซาะสูญเสียพื้นที่ใช้ประโยชน์ การไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติ เช่น แหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม มีแนวโน้มเสียหายมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประชาชนริมฝั่ง

(4) ผลกระทบทางสังคม ระดับการพัฒนาที่ต่างกันระหว่างสองฝั่งแม่น้ำระหว่างประเทศ ตลอดจนมาตรการดูแลรักษาทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลกระทบให้เกิดความไม่ไว้วางใจของประชาชนริมฝั่ง เกิดทัศนคติไม่ดีต่อประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นตามระดับของการพัฒนาพื้นที่

สำหรับแม่น้ำระหว่างประเทศ ปัญหาที่สำคัญเหล่านี้จะนำไปสู่ความต้องการการปกป้องทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของแต่ละประเทศเอง ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเจรจาหรือเพื่อบรรลุถึงแนวทางปฏิบัติหรือกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในสถานการณ์ดังกล่าว ประเทศที่ยังไม่มีแนวทางการดำเนินการที่มั่นคงของตนเองมีโอกาสจะเสียเปรียบในการดำเนินงานร่วมกับต่างประเทศ

2.1.2 สภาพปัญหาที่ผ่านมา แนวโน้มและผลกระทบ

การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านน้ำของแม่น้ำระหว่างประเทศ ประสบปัญหาของการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดเป้าหมายร่วมในการดำเนินการระยะยาว มีลักษณะการทำงานต่างคนต่างทำสำหรับการบรรลุเป้าหมายระยะสั้น ขาดทิศทางในการกำหนดแผนดำเนินการที่ชัดเจนทำให้งานขาดความสมบูรณ์ตามที่คาดหวัง เช่น กรณีการก่อสร้างคันกั้นน้ำริมแม่น้ำโขงเพื่อป้องกันอุทกภัยของประเทศมาเลเซียทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงเกิดอุทกภัยรุนแรงขึ้น ขณะที่ประเทศไทยเร่งก่อสร้างคันกั้นน้ำเพื่อป้องกันเฉพาะเขตชุมชน ทำให้พื้นที่นอกเขตชุมชนยังเผชิญความเสี่ยง หากมีแนวทางการดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพทั้งในเขตชุมชนและนอกเขตชุมชน ตามความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมกับการทำความร่วมมือกับประเทศมาเลเซีย จะทำให้สามารถดำเนินการมาตรการบรรเทาอุทกภัยอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) ขาดความร่วมมือในการกิจที่เชื่อมโยงกัน เช่น ความเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโขงที่เกิดจากการพัฒนาโครงการเขื่อนผลิตไฟฟ้าของประเทศ สปป. ลาว ทำให้ชุมชนริมน้ำต้องการการสนับสนุนในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ อาจต้องเปลี่ยนการประกอบอาชีพจากการประมงไปสู่อาชีพอื่นเนื่องจากจำนวนปลาลดลง หรือไม่สามารถใช้พื้นที่หาดทรายดำเนินธุรกิจค้าขายและท่องเที่ยว การสนับสนุนภาครัฐในการปรับตัวของชุมชนจำเป็นต้องดำเนินงานในหลายมิติ

(3) ขาดการส่งเสริมภารกิจของหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ หรือกระทำการไม่สอดคล้องกันของภารกิจหน่วยงานกระทบประสิทธิภาพการทำงาน เช่น กรณีการขอให้ประเทศ สปป.ลาวพิจารณาดำเนินมาตรการลดผลกระทบข้ามพรมแดนจากการก่อสร้างเขื่อนผลิตไฟฟ้าในแม่น้ำโขง จำเป็นต้องผลักดันในหลายมิติ อาทิ การผลักดันของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตในฐานะผู้ซื้อไฟฟ้า ร่วมกับการผลักดันด้านนโยบายผ่านกระทรวงการต่างประเทศ จะเป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรอง สามารถผลักดันให้เกิดมาตรการลดผลกระทบที่เหมาะสมได้ จะทำให้สามารถพัฒนาโครงการที่เพิ่มความมั่นคงด้านพลังงานโดยมีมาตรการผลกระทบต่อภาคส่วนอย่างเหมาะสม

(4) แม้ว่าการดำเนินการด้านน้ำกับต่างประเทศในปัจจุบัน ได้ดำเนินการโดยคณะกรรมการที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ฝ่ายนโยบาย การเกษตร พลังงาน สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง เช่น คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยก็ตาม การดำเนินงานในระยะยาวสมควรมีกรอบ แนวทาง หลักการที่ชัดเจน และครอบคลุมทุกกลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ

แนวโน้มของสถานการณ์อนาคตเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศสามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) ทิศทางประชาคมโลก แต่ละประเทศมีทิศทางเดียวกัน ในการขับเคลื่อน มีการประเมินการรายงานผล ผลกระทบให้ประเทศต้องดำเนินการตามข้อตกลง จุดมุ่งหมายเดียวกัน เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ข้อตกลงตามพันธกรณีต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยง ถ่ายทอดสู่ภารกิจในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและกลยุทธ์ที่ชัดเจน

(2) การเร่งการพัฒนาอย่างรวดเร็วของแต่ละประเทศ มีการใช้ทรัพยากรมากขึ้น แต่ละประเทศมีแนวโน้มต้องการทรัพยากรมากขึ้น เช่น ประเทศกัมพูชาต้องการน้ำเพื่อรักษาทะเลสาบ ประเทศเวียดนามต้องการตะกอนแม่น้ำ และปริมาณน้ำเพื่อป้องกันน้ำทะเลรุก เหตุการณ์เหล่านี้จะนำไปสู่การกำหนดกฎเกณฑ์การใช้น้ำของแม่น้ำโขง ซึ่งประเทศไทยต้องเข้าร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ดังกล่าวด้วยความรอบคอบ และมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศ

(3) การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง ต้องการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น อาจนำไปสู่การกำหนดกฎเกณฑ์การใช้น้ำ เช่น กรณีการใช้น้ำช่วงฤดูแล้งของแม่น้ำโขง ซึ่งมีทั้งการใช้น้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค และกิจกรรมทางเศรษฐกิจสองฝั่งลำน้ำ

(4) ความต้องการการร่วมมือกันมากขึ้นขยายขอบเขตไปสู่มิติที่สัมพันธ์กับน้ำ ทุกประเทศอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันมีความตระหนัก ต้องการความร่วมมือในการแก้ปัญหา ปัญหาส่วนใหญ่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยประเทศเดียว เช่น การรักษาทรัพยากรประมงในแม่น้ำโขงที่ต้องกำหนดช่วงเวลาการจับปลาร่วมกัน จึงจะสามารถรักษาทรัพยากรไว้ได้

(5) ต้องการกฎ ระเบียบ ข้อตกลงระหว่างประเทศ ด้านทรัพยากรน้ำเพื่อจัดการความขัดแย้ง การป้องกันความขัดแย้งที่ดีที่สุดคือการสร้างกฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่ใช้ร่วมกัน ซึ่งคาดหมายได้ว่าจะต้องเกิดขึ้นในอนาคตในหลาย ๆ มิติ ทั้งด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่ประเทศที่เกี่ยวข้องในการจัดทำกฎระเบียบ มีความจำเป็นต้องทราบสถานะ ผลประโยชน์ของประเทศที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน

(6) ความก้าวหน้าเทคโนโลยี การวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มร่วมกับต่างประเทศ ต้องการข้อมูล การกำหนดประเด็นการศึกษาพัฒนา ต้องกำหนดทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ การดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องการการเตรียมพร้อมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับแผนการพัฒนาในอนาคต เช่น การร่วมมือพัฒนาระบบพยากรณ์เตือนภัยสถานการณ์น้ำแม่น้ำโขง-ลก ร่วมกับประเทศมาเลเซีย ที่ต้องการพัฒนาสถานีตรวจวัดภูมิอากาศ สถานีตรวจวัดน้ำ ระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งเป็นการดำเนินการระยะยาว ใช้เวลา ทรัพยากร และงบประมาณมาก

การปรับตัวรับสถานการณ์ตามแนวโน้มที่เกิดขึ้นนี้ ต้องใช้ระยะเวลาและทรัพยากร แต่ละประเทศจึงจำเป็นต้องมีทิศทางการดำเนินการระยะยาว

2.1.3 ความจำเป็นในการดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนา

สภาพปัญหา แนวโน้มและผลกระทบของปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศทำให้มีความจำเป็นที่หน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศดำเนินการกิจสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย ดังนี้

(1) การเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมอย่างรวดเร็ว แต่ละประเทศเร่งการพัฒนา ทำให้เกิดการระดมใช้ทรัพยากรและผลกระทบจากการพัฒนารุนแรงขึ้น ทรัพยากรน้ำถูกใช้เป็นเครื่องมือเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือการเมืองระหว่างประเทศมากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มความสามารถของประเทศให้สามารถพัฒนาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งจากนโยบาย การพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ จำเป็นต้องขับเคลื่อนงานทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความมั่นคงของประเทศ

(2) การรักษาผลประโยชน์ของประเทศในด้านทรัพยากรน้ำ และผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การค้า การลงทุน การพลังงาน การคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการรักษาความมั่นคงวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ของประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากแม่น้ำระหว่างประเทศ ตลอดจนระบบเศรษฐกิจที่เชื่อมโยง ด้วย

(3) อาหาร พลังงาน และน้ำ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง การพัฒนาด้านการเกษตรทำให้การใช้น้ำมากขึ้นซึ่งอาจเป็นประเด็นปัญหาระหว่างประเทศที่ใช้ทรัพยากรน้ำร่วมกัน การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากน้ำส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำและทรัพยากรประมง ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศสามารถส่งผลกระทบต่อทั้งปริมาณน้ำ การผลิตด้านการเกษตร และการผลิตพลังงาน จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดแนวทางพัฒนาอย่างรอบคอบ

(4) ผู้ใช้ประโยชน์จากแม่น้ำระหว่างประเทศโดยตรง ได้แก่ชุมชนริมน้ำ ที่อยู่บนที่ชายแดน พื้นที่ทางไกลความเจริญ พึ่งพาธรรมชาติในการดำรงชีวิตสูง มีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรน้ำ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมจะเพิ่มโอกาสประชาชนริมแม่น้ำระหว่างประเทศในการพัฒนา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของการพัฒนา

(5) ความจำเป็นที่ต้องมีการร่วมกำหนดการพัฒนาโดยไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งยังต้องสอดคล้องกับแนวทางของประชาคมโลก

ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการร่วมกัน สอดคล้องกัน ในการพัฒนาความร่วมมือ โดยอยู่บนหลักผลประโยชน์ร่วมกัน เนื่องจากทรัพยากรน้ำสัมพันธ์ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องกำหนดผลประโยชน์ ผลกระทบต่อประเด็นต่าง ๆ ให้ชัดเจน และสร้างยุทธศาสตร์สำหรับประเทศไทยด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศ สำหรับหน่วยงานด้านน้ำใช้เป็นหลักเป้าหมาย ในการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

(1) เพื่อให้เกิดเอกภาพในการพัฒนา สร้างประโยชน์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายการดำเนินการของแต่ละหน่วยงาน

(2) เพื่อให้หน่วยงานมีเป้าหมายการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศอย่างชัดเจน

(3) สร้างความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ

(4) ลดความเสี่ยงจากการแทรกแซงจากอิทธิพลภายนอก เช่น กลุ่มทุน หรือการเมือง

(5) รักษาผลประโยชน์ประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการ แนวคิดที่ใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดทำข้อเสนอ

จากสภาพปัญหาของการทำงานด้านทรัพยากรน้ำร่วมกับต่างประเทศ และความจำเป็นในการแก้ไข จึงมีแนวคิดในการสร้างเอกภาพของการทำงานของหน่วยงานภายในประเทศด้วยการ “**จัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ**” ขึ้น เพื่อเป็นเป้าหมาย กรอบการทำงานที่ชัดเจนในการดำเนินการของหน่วยงานด้านน้ำในประเทศ โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายต่าง ๆ ดังนี้

(1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 6 การสร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน เป้าหมายย่อย 6.5 ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ รวมถึงผ่านทางความร่วมมือข้ามเขตแดนตามความเหมาะสม ภายในปี พ.ศ. 2573 ตัวชี้วัดที่ 6.5.2 พื้นที่ลุ่มน้ำระหว่างประเทศที่มีการจัดการความร่วมมือด้านน้ำ ที่มีวัตถุประสงค์ให้มีแผนการจัดการร่วมกันสำหรับลุ่มน้ำระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำระหว่างประเทศสำหรับประเทศไทยจะเป็นหลักการในการจัดทำแผนการจัดการร่วมกันกับต่างประเทศต่อไป

(2) เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประเด็นการพัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการกำหนดภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านน้ำ เช่น ภาคส่วนพลังงาน ภาคส่วนเกษตร อาหาร และชุมชน

(3) เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในประเด็นภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ โดยให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ จะต้องขับเคลื่อนด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ทั้งหน่วยงานในภาคส่วนน้ำ และหน่วยงานนอกภาคส่วนน้ำ ทุกระดับตั้งแต่ต้นนโยบายถึงประชาชน

(4) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เช่น ความต้องการและการจัดหา ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงด้านน้ำ ความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ การจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล การอนุรักษ์ เพื่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

(5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) หมายความว่า 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลง ที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงด้านภัยแล้งและอุทกภัย เป็นแนวทางการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์

(6) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งมีแนวทาง 6 ด้าน ได้แก่ การจัดการน้ำอุปโภค บริโภค การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต การจัดการอุทกภัย การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทรัพยากรน้ำ และการบริหารจัดการ เป็นแนวทางการกำหนดกลยุทธ์

(7) แนวโน้ม ทิศทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำของประเทศเพื่อบ้านเพื่อการคาดหมายสถานการณ์ในอนาคต ตลอดจนการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรคของยุทธศาสตร์

(8) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำของต่างประเทศ สำหรับการเปรียบเทียบคุณภาพของยุทธศาสตร์

(9) การจัดทำยุทธศาสตร์ด้วยการมีส่วนร่วมทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน เพื่อให้เกิดการยอมรับ ส่งเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มียุทธศาสตร์ครบถ้วนทุกมิติที่เกี่ยวข้อง

(10) ยุทธศาสตร์ แผนแม่บทอื่น ๆ อาทิ ด้านความมั่นคง ด้านการต่างประเทศ ด้านพลังงาน ด้านการเกษตร สำหรับการกำหนดขอบเขตของยุทธศาสตร์ให้ครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ เป้าหมายและแผนระดับต่าง ๆ นี้จะเป็นกรอบทิศทางของการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศต่อไป

2.2.2 การวิเคราะห์

ผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สามารถแบ่งเป็นกลุ่มได้ 7 กลุ่ม ดังนี้

(1) หน่วยงานรัฐ มากกว่า 50 หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับด้านน้ำมีบทบาททั้งด้านนโยบายและปฏิบัติ รวมถึงหน่วยงานระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) ภาคธุรกิจ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม การค้า การท่องเที่ยว การบริการ พลังงาน การขนส่ง

(3) องค์กรระดับนานาชาติ เช่น องค์กรสหประชาชาติ เช่น UNESCO UNEP FAO WHO องค์กรภูมิภาค เช่น UNESCAP ASEAN AWC องค์กรนานาชาติทางสิ่งแวดล้อม เช่น WWF IUCN องค์กรของประเทศ เช่น USAID USACE GIZ JICA องค์กรระหว่างประเทศ เช่น MRC เป็นต้น

(4) องค์กรระดับลุ่มน้ำ เช่น องค์กรผู้ใช้น้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำ จังหวัด

(5) ภาควิชาการ เช่น สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัย นักวิชาการ

(6) ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน เช่น NGOs องค์กรภาคีเครือข่ายประชาชน และประชาชนทั่วไป

(7) กลุ่มการเงิน เช่น สถาบันการเงิน หน่วยงาน หรือองค์กร ที่มีบทบาทสนับสนุนการลงทุน ด้านน้ำ อาหาร และพลังงาน เป็นต้น

ในการจัดทำยุทธศาสตร์มีความจำเป็นต้องมีกระบวนการนำความเห็น ข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียประกอบการดำเนินการ ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียเหล่านี้ยังมีบทบาทในการส่งเสริมการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ต่อไป รวมถึงสนับสนุนในการเผยแพร่ข้อมูล สร้างความเข้าใจ และบริหารจัดการความขัดแย้ง

แนวโน้มความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

มิติด้านสังคม ต้องการการแก้ปัญหาเรื่องสุขาภิบาล สุขลักษณะ การแก้ปัญหาโดยความร่วมมือตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น เพื่อการปกป้องทรัพยากร ปัจจุบันมีแนวคิดที่น้ำและสุขาภิบาลเหมือนกับสิทธิมนุษยชน ที่ทุกคนจะต้องมี นอกจากนั้นยังมีความต้องการการป้องกันความขัดแย้งในการแย่งทรัพยากรน้ำในอนาคตอีกด้วย

มิติด้านเศรษฐกิจ ต้องการเพิ่มการพัฒนาทรัพยากรน้ำเพื่อปกป้องทรัพยากร และขยายการเข้าถึงทรัพยากร แรงการลงทุน ส่งเสริมการใช้น้ำแบบหมุนเวียน มีความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดความสมดุลของการกระจายทรัพยากรน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจในบริหารน้ำด้วยข้อมูลที่ครอบคลุมเพียงพอ

มิติด้านสิ่งแวดล้อม ต้องการการพัฒนาแหล่งน้ำควบคู่กับการพัฒนาการเกษตร พัฒนาเมือง เพราะเป็นภาคส่วนที่ใช้น้ำมาก ลดการปลดปล่อยน้ำเสีย ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ใช้วิธีการที่มีธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-Based Solution) มากขึ้น ดูแลรักษาน้ำใต้ดิน เพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อการจัดการน้ำแบบบูรณาการระหว่างประเทศให้มีผลสำเร็จ เพิ่มการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาแบบมีเชื่อมโยงต่อความมั่นคงอาหารและพลังงาน ให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศ

ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียเหล่านี้ จะต้องนำสู่การพิจารณาในการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการในอนาคต

แนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศด้านน้ำของต่างประเทศ

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เน้นความเป็นหุ้นส่วน การเสริมสร้างศักยภาพ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยพัฒนา ส่งเสริมการนำแนวทางการจัดการน้ำแบบบูรณาการและยั่งยืน ลักษณะเชื่อมโยงกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น อาหาร และพลังงาน นอกจากนี้ยังมีแนวทางด้านการลงทุนและการสนับสนุนทางการเงินสำหรับโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจุบันหน่วยงานด้านน้ำของเกาหลีมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในเวทีการประชุมและความคิดริเริ่มด้านน้ำระดับภูมิภาคและระดับโลก เนื่องจากประเทศเกาหลีไม่มีแม่น้ำระหว่างประเทศ จึงมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนด้านเทคโนโลยีและการเงินในกิจกรรมด้านทรัพยากรน้ำให้กับประเทศในภูมิภาคและนอกภูมิภาคเอเชีย **การขับเคลื่อนงานของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีถูกดำเนินการอย่างมีเอกภาพผ่านหน่วยงานของรัฐ เช่น หน่วยงานความร่วมมือชุมชน (Korea Rural Community Cooperation, KRC) มีบทบาทดำเนินงานเชิงรุกกับหน่วยงานปฏิบัติของประเทศไทย หน่วยงานน้ำเกาหลี (K-Water) มีบทบาทดำเนินงานเชิงรุกกับหน่วยงานด้านนโยบายและปฏิบัติของประเทศไทย** บทบาทนี้สามารถนำมาใช้เป็นโอกาสในการพัฒนาของประเทศไทยได้ ทั้งจากการยกระดับเทคโนโลยี และการเป็นเครือข่ายกับประเทศเกาหลีเพื่อใช้ศักยภาพการเป็นพันธมิตรที่เหนียวแน่นกับเกาหลีเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สำหรับแม่น้ำนานาชาติ เช่น แม่น้ำโขง มีกิจกรรมที่แสดงออกในด้าน การเข้าร่วมการปรึกษาหารือ การทำความร่วมมือระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี กิจกรรมดังกล่าวดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การควบคุมทรัพยากร ทางทหาร เป็นประเทศต้นน้ำของแม่น้ำโขง และเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ในการก่อสร้างเขื่อนผลิตไฟฟ้าในแม่น้ำโขง ที่เป็นแม่น้ำนานาชาติ ปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลต่อการดำเนินงานของประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทย โดยเฉพาะนโยบายด้านการต่างประเทศของจีนที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อรักษามลประโยชน์ของ

ประเทศ การขับเคลื่อนงานของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนถูกดำเนินการอย่างมีเอกภาพ มีการตั้งศูนย์ด้านน้ำภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง (LMC Water Center) เพื่อดำเนินการด้านความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเทคโนโลยี สร้างศักยภาพบุคลากร จัดการน้ำ และจัดการข้อมูล ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐดำเนินการเป็นเอกภาพร่วมกันกับสถาบันการศึกษาและสถาบันทางวิชาการ การจัดทำยุทธศาสตร์ด้านน้ำที่มีความสัมพันธ์กับประเทศจีนจึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เนื่องจากผลกระทบทางอ้อมอาจเกิดขึ้นและเสียหายมาก

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว มีนโยบายพัฒนาศักยภาพของประเทศให้เป็นแบบเตอรี้แห่งเอเชีย โดยส่งเสริมภาคเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศลงทุนผลิตไฟฟ้าอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศไทยอาจมีความมั่นคงทางพลังงานมากขึ้นจากโอกาสในการซื้อไฟฟ้าจากประเทศลาว แต่ในขณะเดียวกันเชื่อนในแม่น้ำโขงที่ทำให้ทรัพยากรแม่น้ำโขงเสื่อมโทรมลงประเทศที่ได้รับผลกระทบจึงต้องมีมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบที่จะเกิดขึ้น การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลาว และเครือข่ายหุ้นส่วนการพัฒนาของประเทศลาว เป็นปัจจัยสำคัญต่อการจัดทำยุทธศาสตร์จัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาลุ่มน้ำโขง ของประเทศตามกรอบข้อตกลงการพัฒนาแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน ประเทศตามกรอบข้อตกลงประกอบด้วย ประเทศไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาลุ่มน้ำโขงช่วงปี ค.ศ. 2021-2030 ประกอบด้วยด้านการจัดการน้ำแบบบูรณาการ การพัฒนาที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วม ความร่วมมือระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนข้อมูล สิ่งแวดล้อม ภูมิอากาศ และการจัดการ ซึ่งเป็นประเด็นที่ประเทศไทยต้องดำเนินการร่วมกับประเทศสมาชิกตามกรอบความร่วมมือ ดังนั้นในการจัดทำยุทธศาสตร์ต้องคำนึงถึงประเด็นเหล่านี้ให้มีกลยุทธ์ครอบคลุมทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ของแต่ละประเทศ

สาธารณรัฐประชาชนจีน ผนวกการจัดการน้ำแม่น้ำระหว่างประเทศเข้ากับนโยบาย Belt and Road Initiative (BRI) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักของจีนในการขยายอิทธิพลบนเวทีโลกผ่านการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งกับนานาประเทศ เรื่องแม่น้ำระหว่างประเทศถูกพิจารณาให้เป็นเรื่องสำคัญสำหรับรัฐบาล จีนใช้ความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงในการหารือหลายระดับเกี่ยวกับเรื่องแม่น้ำระหว่างประเทศ ซึ่งการควรวรรณเรื่องน้ำเข้ากับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เป็นข้อแตกต่างและท้าทายในการดำเนินความร่วมมือกับประเทศท้ายน้ำ เช่น ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ที่มีความร่วมมือในกรอบความร่วมมือแม่น้ำโขงที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สาธารณรัฐเกาหลี ก่อตั้ง Korea Water Partnership (KWP) ในปี ค.ศ. 2015 ให้มีบทบาทในการพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการน้ำ และส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำ สนับสนุนการขยายไปสู่ตลาดต่างประเทศ KWP ถูกใช้เป็นแพลตฟอร์มสนับสนุนหน่วยงานระดับกระทรวง หน่วยงานพิเศษ ภาคอุตสาหกรรม องค์กรด้าน

น้ำ และสถาบันการเงิน ในการก้าวสู่ตลาดต่างประเทศ จุดมุ่งหมายของสาธารณรัฐเกาหลีจึงมีความชัดเจนเพื่อธุรกิจ เพิ่มความแข็งแกร่งและชื่อเสียงให้อุตสาหกรรมด้านน้ำของประเทศ

สาธารณรัฐประชาชนลาว ประเทศที่ไม่มีพื้นที่ติดต่อกับทะเล อาณาเขตล้อมรอบด้วย 5 ประเทศ การจัดการน้ำในประเทศจึงสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านมาก ด้วยพื้นที่ของประเทศร้อยละ 88 อยู่ในลุ่มน้ำโขง สปป. ลาว จึงพึ่งพาและใช้กรอบความร่วมมือแม่น้ำโขงที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศ ทั้งในการจัดการน้ำร่วมกับประเทศอื่น ๆ และพัฒนาศักยภาพการจัดการน้ำของตนเอง

SWOT Analysis

การที่ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ทุกระดับ ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ตลอดจนแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี เป็น**จุดแข็ง (Strength)** ของประเทศไทย เนื่องจากเป็นแนวทางการดำเนินงานระยะยาว ทั้งยังมีกฎหมายและองค์กรรองรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ เป็นรากฐานของการพัฒนา

แต่เนื่องจากปัจจุบัน การจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศ ยังไม่มีทิศทางและเป้าหมายที่ยั่งยืนอย่างชัดเจน ทำให้ไม่มีความสอดคล้องของการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร มีความเสี่ยงต่อการทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่คาดคิด และความสามารถในการปรับตัวต่ำ เป็น**จุดอ่อน (Weakness)** ของการดำเนินการ

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในภูมิภาคและนอกภูมิภาคที่มีการดำเนินความร่วมมือ มีความสัมพันธ์อันดีทางการเมือง เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน วัฒนธรรม เป็น**โอกาส (Opportunity)** ที่จะทำให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน

ด้วยพื้นที่ของประเทศไทยที่ติดกับแม่น้ำระหว่างประเทศเป็นจังหวัดชายแดน อาทิ จังหวัดที่ติดกับแม่น้ำโขง ได้แก่ เชียงราย เลย หนองคาย นครพนม บึงกาฬ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี หรือจังหวัดที่ติดกับแม่น้ำกลก ได้แก่ นราธิวาส ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวที่เป็นชายแดนย่อมมีระดับการพัฒนาต่ำกว่าพื้นที่อื่น ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านสังคม เช่น การศึกษาและสุขภาพ และบางแห่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคง จึงมีแนวโน้มมีความเปราะบางจากการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศเพื่อนบ้านย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ได้ง่าย จึงเป็น**ความเสี่ยง (Threats)** ของการจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศ

จากแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศของต่างประเทศ ที่มีลักษณะเชิงรุก เนื่องจากเป็นบทบาทของประเทศที่มีอิทธิพลสูง มีพลังอำนาจทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ทั้งยังส่งอิทธิพลเข้าสู่ประเทศรอบข้าง การดำเนินงานบริหารจัดการทรัพยากรกับประเทศข้างเคียงจึงต้องการแนวทางที่ชัดเจน เป็นทิศทาง เป้าหมาย และวิธีการหรือกลยุทธ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการต่อไป โดยมีประเด็น

ที่สำคัญ ได้แก่ ภัยแล้ง น้ำท่วม การพัฒนาแหล่งน้ำ คุณภาพน้ำ พลังงาน ความร่วมมือ คมนาคม การบริหารจัดการข้อมูล ความมั่นคง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.3 แนวทางจัดทำยุทธศาสตร์น้ำระหว่างประเทศ

จากปัญหา แนวโน้ม เชิงรุกจากต่างชาติ จึงเสนอแนวทางแก้ไขโดย “จัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ” มีเป้าหมายของยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างเอกภาพการดำเนินงานของหน่วยงานในประเทศ มีอำนาจในการต่อรองกับต่างประเทศ มีการพิจารณาผลประโยชน์สูงสุดของประเทศในการดำเนินงานกับต่างประเทศอย่างรอบด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการทำงานซึ่งกันและกัน ใช้การปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน ให้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน สามารถกำหนดมาตรฐานหรือข้อตกลงร่วมกันในการใช้ประโยชน์หรืออนุรักษ์ทรัพยากรน้ำกับต่างประเทศอย่างไม่เสียเปรียบ สามารถใช้ประโยชน์จากความร่วมมือกับต่างประเทศอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศ ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันกับต่างประเทศในลักษณะความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมืออย่างบูรณาการ ลดความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยเสนอประเด็น เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ปัจจัย และการท้าทาย 10 ประเด็นในเบื้องต้น ได้แก่

(1) คุณภาพน้ำ เกี่ยวข้องกับคุณภาพน้ำทั้งกายภาพและเคมีของแม่น้ำในประเทศที่เป็นสาขาของแม่น้ำระหว่างประเทศ คุณภาพน้ำแม่น้ำระหว่างประเทศ กฎหมาย ระเบียบ มาตรฐานการควบคุม หน่วยงานรับผิดชอบ เป้าหมายการบริหารจัดการแม่น้ำระหว่างประเทศด้านคุณภาพ และศักยภาพของหน่วยงาน

(2) ภัยแล้ง/น้ำท่วม เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติทางน้ำ เช่น แผนพัฒนาโครงการบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำและอุทกภัย เป้าหมายการบริหารจัดการแม่น้ำระหว่างประเทศด้านปริมาณ เป็นต้น

(3) การพัฒนาแหล่งน้ำ เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางผ่านปลาของเขื่อน ลักษณะเขื่อนป้องกันตลิ่ง การควบคุมปริมาณน้ำ

(4) สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เกี่ยวข้องกับทิศทางการอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรน้ำ เช่น ป่าบุง ป่าทาม สัตว์ป่า แหล่งแร่ แหล่งทรัพยากรประมง แหล่งระบบนิเวศสำคัญ เป็นต้น

(5) พลังงาน เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการเพื่อให้ภาคส่วนพลังงานและภาคส่วนน้ำมีการทำงานที่สอดคล้องกัน เช่น การทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าที่ครอบคลุมประเด็นด้านทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการน้ำด้วยเขื่อนผลิตไฟฟ้า การเผยแพร่ข้อมูลของเขื่อนผลิตไฟฟ้า การกำหนดการศึกษาลผลกระทบข้ามพรมแดนจากการพัฒนาโครงการ เป็นต้น

(6) ความร่วมมือ เกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันของหน่วยงาน เช่น สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ ฝ่ายความมั่นคง และพื้นที่ การสานประโยชน์ ภารกิจที่แตกต่างกันระหว่างหน่วยงาน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อกำหนดท่าทีไทยที่เป็นเอกภาพ

(7) การคมนาคม เกี่ยวข้องกับการกำหนด กฎ ระเบียบ มาตรฐานสำหรับการสัญจรทาง น้ำ ความปลอดภัยทางน้ำ การรักษาคุณภาพน้ำจากการคมนาคม ในแม่น้ำระหว่างประเทศ

(8) ข้อมูล เกี่ยวข้องกับมาตรฐานและขอบเขตการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ การวางแผนจัดทำข้อมูลที่สำคัญสำหรับในประเทศ เป้าหมายการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับต่างประเทศ แพลตฟอร์มการจัดการ ควบคุม เผยแพร่ข้อมูล เป็นต้น

(9) ความมั่นคง เกี่ยวข้องกับมิติความมั่นคง เช่น ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ NGOs อาชญากร ยาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย เขตแดน ที่ดิน การปฏิบัติการของหน่วยงานความมั่นคงบริเวณ ชายแดน

(10) เศรษฐกิจสังคม เช่น การค้าขาย การท่องเที่ยว การบริการ การอุตสาหกรรม การ รวมลงทุน การประกอบอาชีพ ความเสมอภาค เป็นต้น

การวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศเหล่านี้จะนำไปสู่การ ตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ที่มีการพิจารณาผลกระทบทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียรอบคอบ สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับการจัดทำยุทธศาสตร์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตามตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์

ประเด็น	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1.คุณภาพน้ำ	มท. สธ. คพ. สมอ. อปท. สส. จท. อจน.
2.ภัยแล้ง/น้ำท่วม	สทช. ชป. จท. ยผ. อปท. ทน. ปภ.
3.พัฒนาแหล่งน้ำ	สทช. ชป. ทน. อปท. ทบ.
4.สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	สผ. ทน. สทช. กปม. ทช. กษ.
5.พลังงาน	กนพ. กฟผ.
6.ความร่วมมือ	สทช. กต.
7.การคมนาคม	จท.
8.ข้อมูล	อต. สทช. อว. ดศ. ทส. กษ. มท.
9.ความมั่นคง	สมช. ทร. ทบ.
10.เศรษฐกิจสังคม	มท. ททท. ทส.

ในเบื้องต้นเสนอประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพ โครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมกับลุ่มน้ำ การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ การส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม และการยกระดับการบริหาร สรุปได้ดังรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ

โดยมีรายละเอียดรายประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) **การพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมกับลุ่มน้ำ** เพื่อลดผลกระทบข้ามพรมแดนที่เกิดขึ้นจากสิ่งก่อสร้างในแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยกำหนดกลยุทธ์ในการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น เพิ่มทางผ่านปลาที่สิ่งก่อสร้างขวางลำน้ำ ปรับปรุงให้เขื่อนสามารถระบายตะกอนมากขึ้น ลดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ ธุรกิจ และรักษาตะกอนปากแม่น้ำที่ช่วยป้องกันน้ำเค็ม รวมถึงกำหนดรูปแบบการก่อสร้างของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำแห่งใหม่ และโครงการป้องกันบรรเทาปัญหาอุทกภัยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน รวมถึงเกณฑ์การบริหารจัดการการระบายน้ำของสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากร และการป้องกันภัยธรรมชาติ

(2) **การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ** เพื่อกำหนดมาตรการร่วมกันในการเฝ้าระวัง ป้องกัน มาตรการฟื้นฟูระบบนิเวศของลุ่มน้ำ ตลอดจนมาตรการลดผลกระทบจากการพัฒนา โดยกำหนดกลยุทธ์ในการกำหนดปัจจัย ตัวชี้วัด โครงการตรวจวัดและวิธีการตรวจวัด ประเมิน จัดการ ศึกษาวิจัย สร้าง มาตรการร่วมกันในอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ ให้สามารถใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศได้อย่างยั่งยืน เช่น

การกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ การกำหนดมาตรการการปรับตัว การควบคุมมลพิษ การศึกษาสร้างความตระหนัก การร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายสากล และการขอรับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม

(3) การส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม ทั้งมิติความมั่นคงของประเทศ เช่น การรักษาเขตแดน การรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย ความขัดแย้งในพื้นที่ ทศนคติ มิติเศรษฐกิจสังคม หมายถึงประเด็นเกี่ยวกับการผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคมที่เกี่ยวข้อง เช่น การเกษตร ประมง ปศุสัตว์ การพัฒนาประเทศจากความมั่นคงทางพลังงาน อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว บริการ ความมั่นคงในอาชีพ กิจกรรมทางเศรษฐกิจในน้ำ เช่น การดูตหาย การส่งเสริมอาชีพและการส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชน โดยกำหนดกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศในรูปแบบหุ้นส่วนการพัฒนา ร่วมลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษาและการอบรม การส่งเสริม นวัตกรรม การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้ความสำคัญกับการที่น้ำเป็นปัจจัยการผลิต การกระจาย รายได้ ความเสมอภาค ส่งเสริมการเติบโตอย่างเท่าเทียมและยั่งยืน

(4) การยกระดับการบริหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างองค์กรในการ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ทั้งหน่วยงานภายในประเทศ และต่างประเทศ โดยกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา องค์กร การตั้งและการปรับปรุงคณะกรรมการและคณะทำงาน การกำหนดแนวทางการข้อตกลงในการใช้ ทรัพยากรน้ำ การแบ่งปันข้อมูลน้ำ การตรวจติดตาม การประเมินผล การพัฒนาบุคลากร การแลกเปลี่ยน เทคโนโลยี การพัฒนาระบบสารสนเทศ การสร้างความร่วมมือภาครัฐและเอกชน รวมถึงกลยุทธ์ในการสร้าง นโยบาย ข้อตกลง ความร่วมมือในการรับมือภัยธรรมชาติร่วมกับต่างประเทศ

2.2.4 แผนการจัดทำยุทธศาสตร์

การจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ ระยะเวลา 12 เดือน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมการ การจัดทำร่างยุทธศาสตร์ การรับฟังความคิดเห็น การปรับปรุงร่างยุทธศาสตร์ และการขอรับความเห็นชอบ รายละเอียดตามตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แผนการจัดทำยุทธศาสตร์

กิจกรรม : การจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ	
เป้าหมาย : หน่วยงานในประเทศไทยมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก : สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี	
หน่วยงานร่วมดำเนินการ : <ol style="list-style-type: none"> 1. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 3. กระทรวงมหาดไทย 4. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 5. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 6. สำนักงานกฤษฎามนตรี 7. กระทรวงคมนาคม 8. กระทรวงกลาโหม 9. กระทรวงอุตสาหกรรม 10. กระทรวงพลังงาน 11. กระทรวงการต่างประเทศ 	

ลำดับ	เป้าหมายย่อย	ระยะเวลา
1.เตรียมการ	มีคณะทำงานและฐานข้อมูล	120 วัน
1.1	การตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน	30 วัน
1.2	การจัดทำฐานข้อมูล	90 วัน
2. จัดทำร่าง	มีร่างยุทธศาสตร์	150 วัน
2.1	ประเมินสถานการณ์ของประเทศ	30 วัน
2.2	ประเมินสภาพแวดล้อม	30 วัน
2.3	กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย	30 วัน
2.4	กำหนดกลยุทธ์ แผนงาน	30 วัน
2.5	กำหนดการติดตามประเมินผล	15 วัน
2.6	กำหนดแนวทางการขับเคลื่อน	15 วัน
3. รับฟังความคิดเห็น	มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็น	30 วัน
4. การปรับปรุงร่าง	มีการทบทวน ปรับปรุงร่างยุทธศาสตร์	30 วัน
5. ขอความเห็นชอบ	ได้รับความเห็นชอบ	30 วัน

2.2.5 ปัจจัยต่อความสำเร็จและแนวทางการบริหารจัดการ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำระหว่างประเทศ ได้แก่

- (1) การสนับสนุนจากระดับนโยบาย เนื่องจากเป็นการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงาน
- (2) ความเข้าใจในสถานการณ์ สภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวย หรือคุกคาม ต่อการจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศของผู้ร่วมดำเนินการ สร้างความตระหนักในสำคัญของปัญหา สร้างความมุ่งมั่นในการจัดทำยุทธศาสตร์ ส่งผลต่อคุณภาพยุทธศาสตร์ การยอมรับ และการนำไปสู่การปฏิบัติ
- (3) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งความร่วมมือของหน่วยงานด้านน้ำโดยตรงที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสีย มีผลต่อความครบถ้วนของประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับภารกิจสถานการณ์ การยอมรับของสาธารณะ ซึ่งอาศัยโครงสร้างการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีการสื่อสารอย่างชัดเจน สร้างความเข้าใจให้กับผู้มีส่วนร่วมในทุกระดับ
- (4) ความร่วมมือของหน่วยงานที่มีภารกิจสัมพันธ์กับน้ำ หรือใช้ประโยชน์ทางอ้อมจากทรัพยากรน้ำ
- (5) การนำของผู้บริหาร คณะกรรมการ คณะทำงาน สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานเชิงบูรณาการ

เพื่อให้การจัดทำยุทธศาสตร์มีความสำเร็จ สามารถเป็นแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีเอกภาพ จึงมีข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดทำยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

(1) **องค์ประกอบคณะกรรมการและคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์** เสนอให้ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์การด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้คณะกรรมการหรือคณะทำงานเป็นช่องทางในการสร้างความร่วมมือ ประสานงาน และตัดสินใจในประเด็นสำคัญ ซึ่งสมควรใช้โครงสร้างที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่นคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย เป็นโครงของการทำงาน

(2) **วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์** ต้องชัดเจนว่า เป็นไปเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ มีความสอดคล้องของการดำเนินงานของหน่วยงานในประเทศกับเป้าหมายการบริหารจัดการน้ำของประเทศ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แผนแม่บท ของประเทศ ในด้านความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และความเท่าเทียม การดำเนินงานอย่างเป็นเอกภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มุ่งสู่วิสัยทัศน์ประเทศ คือ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

(3) **การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)** จำเป็นต้องกำหนดให้ครอบคลุมหน่วยงาน ภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ ทั้งทางตรงและทางอ้อม พร้อมทั้งสร้างกลไกให้เกิด

การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ สอดรับกับความมุ่งหวังของทุกภาคส่วน เพื่อให้การจัดทำยุทธศาสตร์มีความสำเร็จ

(4) **การมีฐานข้อมูลที่ครอบคลุม** เป็นฐานข้อมูลสำคัญต่อการตัดสินใจในการจัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อให้ทราบสถานะปัจจุบัน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง สถานภาพในอนาคต จำเป็นต้องมีฐานข้อมูลของกลุ่มน้ำที่ครอบคลุม เช่น อุทวทยา อุทกวิทยา สถานภาพสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจสังคม ระเบียบ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

(5) **ใช้หลักการ แนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ (Integrated Water Resources Management, IWRM) ในการจัดทำยุทธศาสตร์** เพื่อใช้แนวความคิดแบบองค์รวม โดยพิจารณามิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และ มิติด้านสิ่งแวดล้อมในการบริหารจัดการน้ำ จะทำให้การดำเนินงานร่วมกันมีความยั่งยืนเนื่องจากยุทธศาสตร์สามารถสนับสนุนภารกิจของทุกภาคส่วนได้

(6) **การประเมินความเสี่ยง** มีความสำคัญเพื่อระบุความท้าทายและความอ่อนไหวที่จะเกิดขึ้นในการจัดการน้ำระหว่างประเทศ เช่น ความขัดแย้งเรื่องน้ำข้ามพรมแดน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความแตกต่างของการพัฒนา ความสามารถของหน่วยงาน กฎ ระเบียบ ข้อจำกัดของงบประมาณ เป็นต้น สามารถนำความเสี่ยงและความท้าทายดังกล่าวพิจารณาจัดทำกลยุทธ์หรือมาตรการรองรับที่เหมาะสมต่อไป

(7) **กำหนดกรอบการทำงานของแต่ละหน่วยงานที่ชัดเจน** เพื่อความชัดเจนของบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดกรอบหรือกลไกการประสานงานและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

(8) **สร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชน** โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมกับการสร้างความตระหนักในสำคัญของการบริหารจัดการน้ำระหว่างประเทศ จะสร้างการสนับสนุนจากชุมชนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่อไป

(9) **การเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** มีความจำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อเพิ่มความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ครอบคลุมจะมีส่วนช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

(10) **การติดตาม ประเมินผล** จำเป็นต้องกำหนดแนวทาง การติดตาม ประเมินผลการดำเนินยุทธศาสตร์ โดยกำหนดให้มีรอบการทบทวนผลลัพธ์จากการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ทบทวนความท้าทาย และปรับปรุงยุทธศาสตร์เมื่อมีความจำเป็นเพื่อให้มีผลลัพธ์ของยุทธศาสตร์สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของประเทศ

2.3 คุณลักษณะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบาย

(1) ความสามารถในการนำหน่วยงานหลักที่มีบทบาทในการทำงานแบบบูรณาการ มีวิสัยทัศน์ชัดเจน สามารถสร้างภารกิจที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เข้าในการทำงานแบบบูรณาการเสริมสร้าง

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สามารถวิเคราะห์อย่างเป็นระบบนำสู่การตัดสินใจที่มีเหตุผล สามารถปรับตัวรับสถานการณ์ มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง

(2) สนับสนุนวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันอย่างเปิดกว้าง พัฒนาทีมงานให้มีวัฒนธรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดนวัตกรรม ด้วยความโปร่งใสและการสื่อสารที่ดี สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่องานร่วมกัน ทีมงานสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ทีมสามารถเรียนรู้และพัฒนา

(3) สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจน เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ เปิดรับความคิดเห็น สามารถพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพัฒนาการสื่อสารในทีมและระหว่างทีม

(4) มีความสามารถในการบริหารจัดการ วิเคราะห์ วางแผน มีทักษะในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล การเงิน เทคโนโลยี มีการบริหารความเสี่ยง สามารถสร้างทีมงานเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

(5) ติดตามและปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นตลอดกระบวนการทำงาน ตามหลักการ ตั้งเป้า ปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุง สามารถวิเคราะห์ผลลัพธ์เพื่อตรวจสอบว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ สนับสนุนทีมคิดค้นแนวทางการปรับปรุงข้อผิดพลาด

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). ราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). ราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2561). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). ราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2562). แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. 2561-2580). ราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาปรับปรุงกรอบแนวทางและค่าเป้าหมายแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี
- Mekong River Commission. (2021). The integrated water resources management-based Basin Development Strategy for the lower Mekong Basin 2021-2030 and the MRC Strategic Plan 2021-2025. Vientiane: MRC Secretariat.
- OECD (2015). Stakeholder Engagement for Inclusive Water Governance. OECD Studies on Water. OECD Publishing. Paris.
- United Nations (2022). Summary Report United Nations 2023 Water Conference Global Online Stakeholder Consultation: Themes for Interactive Dialogues.
- Jiyeon Kang (2020). Integrated Water Management of Korea : Implementation Status & Cases of the SDG Indicator 6.5.1. [PowerPoint slides].
https://unodsd.un.org/sites/unodsd.un.org/files/ms._jiyeon_kang_presentation.pdf
- Seungho Lee (2021). China's Water Resources Management : A Long March to Sustainability.
<https://blogs.soas.ac.uk/china-institute/2021/09/28/chinas-water-resources-management/>
- กัลยรักษ์ นัยรักษ์เสรี (2019). Belt and Road Initiative เดินหน้าไปถึงไหนแล้ว.
<https://www.scbeic.com/th/detail/product/6095>

Chanthanet Boualapha and Oudomsack Philavong. (n.d.). Water planning in LOA PDR.

https://www.un.org/waterforlifedecade/green_economy_2011/pdf/session_8_water_planning_cases_laos.pdf

Chanseng Pongpachith (2005). Perspective of Water Resources Management in Lao PDR

ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

นายชุมลาภ เตชะเสน

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมโยธา) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2540

ปริญญาโท Master of Engineering and Applied Geology, Asian Institute of Technology (AIT) 2543

ผลงานทางวิชาการ

-

รางวัลหรือทุนการศึกษา

ทุนการศึกษาของรัฐบาลไทย (RTG) ศึกษาระดับปริญญาโท Asian Institute of Technology (AIT)

Graduation Awardees : Deedawasmongkol Prize, Asian Institute of Technology (AIT)

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ